

OBRANNÁ STRATEGIE LÉSKÉ REPUBLIKY

ODPOVĚDNÝ STÁT A SPOLEHLIVÝ SPOJENEC

VOJSKO V REPUBLICE A V DEMOKRACII MÁ ÚKOL OBRANNÝ, MÁ HÁJIT A BRÁNIT HŮVOTY A STATKY OBLANSTVA, MÁ BRÁNIT SVOBODY A VŠECH HODNOT KULTURNÍCH A T. G. MASARYK

A. Úvod

1. Obranná strategie představuje záměr vlády České republiky k zajištění obrany České republiky v tomto desetiletí. Popisuje základní zásady výstavby a řízení systému obrany státu, rekapituluje hlavní úkoly ozbrojených sil a aktualizuje politicko-vojenské ambice.
2. Strategie respektuje platné právní předpisy pro zajištění obrany, zejména Ústavu České republiky a další související zákony.¹
3. Strategie vychází z principů, bezpečnostních zájmů a hodnot zformulovaných v *Bezpečnostní strategii České republiky* (2011). Bere v úvahu *Strategickou koncepci NATO* (2010) a příslušné bezpečnostní dokumenty Evropské unie (EU).

B. Východiska pro zajištění obrany

4. Česká republika se z hlediska obrany a bezpečnosti dlouhodobě těší příznivé situaci. Její hranice jsou mezinárodně uznávané a nezpochybňované, má dobré vztahy se všemi svými sousedy a je plnohodnotně integrována do euroatlantických struktur. Aktivní účast v systému kolektivní obrany Organizace Severoatlantické smlouvy (NATO), podpora rozvoje schopností EU pro zvládání krizí a prohlubování spolupráce s partnerskými zeměmi představují hlavní garance a východiska pro zajištění obrany a posilování bezpečnosti České republiky. Členství v NATO a EU přináší výhody kolektivního zajištění vlastní obrany a bezpečnosti, stejně jako závazek přispívat ke společné obraně bezpečnosti spojenců.²
5. Česká republika zajišťuje obranu své suverenity a územní celistvosti v rámci společné obrany NATO podle článku 5 Severoatlantické smlouvy.³ Členství v NATO a dalších mezinárodních

¹ Zajištění obrany České republiky se řídí platnými právními předpisy, především ústavním zákonem č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky; ústavním zákonem č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky; zákonem č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky; zákonem č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání; zákonem č. 220/1999 Sb., o přímému základní nebo náhradní službě a vojenských cvičení a o některých právních poměrech vojáků v záloze; zákonem č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky; zákonem č. 585/2004 Sb., o branné povinnosti a jejím zajišťování (branný zákon); zákonem č. 124/1992 Sb., o Vojenské policii; zákonem č. 153/1994 Sb., o zpravodajských službách České republiky; zákonem č. 289/2005 Sb., o Vojenském zpravodajství.

² Viz Bezpečnostní strategie České republiky, odst. 11.

³ Publikována pod č. 66/1999 Sb. Článek č. 5 Severoatlantické smlouvy: Smluvní strany se dohodly, že ozbrojený útok proti jedné nebo více z nich v Evropě nebo Severní Americe bude považován za útok proti všem, a proto se dohodly, že dojde-li k takovému ozbrojenému útoku, každá z nich, uplatňující právo na individuální nebo kolektivní sebeobranu uznávané článkem 51 Charty OSN, pomůže smluvní straně nebo stranám takto napadeným tím, že neprodleně podnikne sama

bezpečnostních organizací nesnímá z České republiky její prvotní odpovědnost za vlastní obranu. Základním předpokladem pro naplnění zákonných povinností a spojeneckých závazků je budování účinného systému obrany státu a vlastních obranných schopností v souladu s článkem 3 Severoatlantické smlouvy, v němž se spojenci zavazují jednotlivě společně a účinnou spolupomocí a vzájemnou výpomocí udržovat a rozvíjet svoji individuální i kolektivní schopnost odolat ozbrojenému útoku.

6. Mezinárodní prostředí ovlivňující bezpečnost České republiky a její obranu zůstane i nadále dynamické a komplexní. Bude se vyznačovat převážně nevojenskými, zpravidla asymetrickými hrozbami a prolínáním vnitřní a vnější bezpečnosti. *Bezpečnostní strategie České republiky* neidentifikuje přímé vojenské ohrožení území, občanů či zájmů České republiky a našich spojenců, avšak ani takové ohrožení nevylučuje. Jakkoliv jsou předpokládány hrozby spíše nevojenského charakteru, jejich dopady mohou vyžadovat použití ozbrojených sil, a to jak v rámci mnohonárodních operací v zahraničí, tak pro podporu civilních orgánů na území České republiky.
7. Dlouhodobě nelze ignorovat podstatný nárůst moderních vojenských schopností a celkového strategického potenciálu některých států například v evropském sousedství a asijsko-pacifickém regionu, jejichž důsledky pro globální stabilitu a euroatlantickou bezpečnost lze zatím jen těžko předvídat.
8. Zároveň nemůžeme v příštím desetiletí vyloučit výskyt náhlých a překvapivých událostí či strategických šoků, a to i v rámci euroatlantického prostoru nebo na jeho periferii, jež mohou přerůst do podoby vážné krize či konfliktu. Mohou vzniknout v důsledku souběhu a koncentrace procesů, které jsou jednotlivě zvládnutelné, společně však tvoří potenciálně výbušnou směs (např. hospodářské otřesy, vyostření sociálních, etnických či náboženských sporů, energetické kolapsy, masová migrace, pandemie, pohromy přírodního či antropogenního původu). V krajním případě nelze zcela vyloučit destabilizaci či ochromení mezinárodních institucí, v jejichž rámci Česká republika definuje svoji bezpečnost a obranu. Situace tohoto druhu by vyžadovala zásadní přehodnocení principů obrany státu.
9. V důsledku posunu světogeopolitického zájmu Spojených států amerických (USA) směrem do Asie poroste požadavek, aby Evropané přebírali větší díl odpovědnosti za svou obranu a bezpečnost. Prohlubování rozdílů ve výši obranných investic a nerovnoměrné sdílení odpovědnosti za kolektivní obranu a bezpečnost mezi spojenci oslabuje alianční jednotu a solidaritu. Pro udržení soudržnosti a schopnosti kolektivní vojenské akce bude v NATO kladen větší důraz na společná cvičení (a to včetně scénářů podle článku 5 Severoatlantické smlouvy), intenzivnější zapojování aliančních sil rychlé reakce a jednotek USA rozmístěných v Evropě do těchto cvičení a projekty společného rozvoje vojenských schopností.

a v souladu s ostatními stranami takovou akci, jakou bude považovat za nutnou, včetně použití ozbrojené síly, s cílem obnovit a zachovat bezpečnost severoatlantického prostoru. Každý takový útok a veškerá opatření učiněná v jeho důsledku budou neprodleně oznámena Radě bezpečnosti. Tato opatření budou ukončena, jakmile Rada bezpečnosti přijme opatření nutná pro obnovení a zachování mezinárodního míru a bezpečnosti.

10. Ekonomika České republiky a vojny spojenců se bude i v následujících letech potýkat s důsledky hospodářské, finanční a dluhové krize. Tato skutečnost vyžaduje vyšší efektivitu vynakládaných prostředků nezbytných pro dostatečné zabezpečení obranyschopnosti České republiky a racionalizaci organizačních struktur resortu obrany. Přináší to s sebou nevyhnutelně vyšší míru rizika a související odpovědnosti za případné důsledky nerovnováhného rozvoje spektra vojenských schopností ozbrojených sil České republiky. V této souvislosti nelze podceňovat riziko zdrojové, organizační a personální destabilizace systému zajišťování obrany České republiky, která by vedla ke ztrátě kvality vojenského personálu, úpadku prestiže vojenského povolání, erozi vojenských schopností státu a oslabení vlivu a politické váhy České republiky.
11. Při zajišťování obranných schopností je možné hledat mnohonárodní řešení prostřednictvím iniciativ NATO (tzv. chytrá obrana, *Smart Defence*) a EU (tzv. sdružování a sdílení, *Pooling and Sharing*) a to zejména v rámci regionální spolupráce, úzké koordinací obranného plánování a společného rozvoje vojenských schopností. Mezinárodní iniciativy představují pro Českou republiku příležitost udržet určité vojenské schopnosti; nemohou však nahradit základní zodpovědnost státu za zajištění své obrany a rozvoj vlastního obranného potenciálu.

C. Tři pilíře obrany ČR: Stát a ozbrojené síly a občan

12. Obrana České republiky je založena na odpovědném postupu vlády a dalších orgánů veřejné správy k zajištění systému obrany státu, dále na vytváření k tomu potřebných obranných schopností v rámci kolektivní obrany NATO a na zapojení občanů do obranných aktivit v případě ohrožení země

Pilíř 1 a zodpovědný přístup státu k obraně České republiky a spojeneckým závazkům

13. *Obrana území České republiky:* Za zajišťování obrany území našeho státu, jeho demokratického systému, občanů a jejich práv a svobod je odpovědná vláda České republiky. Obrana je zároveň záležitostí všech složek státní správy, územní samosprávy, právnických osob i občanů. Vláda České republiky garantuje, že ozbrojené síly České republiky splňují požadavky pro obranu suverenity a územní celistvosti státu v rámci kolektivní obrany NATO.
14. *Kolektivní obrana:* K zajištění své obrany vytváří Česká republika podmínky pro naplňování požadavků stanovených pro Českou republiku v rámci obranného plánování NATO a zabezpečuje kapacity pro přijetí a podporu sil spojenců na vlastním území. Plánovaná opatření k zajištění obrany státu budou pravidelně ověřována při cvičeních orgánů krizového řízení doma i na mezinárodní úrovni.
15. *Systém obrany státu:* Systém obrany státu je součástí bezpečnostního systému České republiky, který je popsán v *Bezpečnostní strategii České republiky*. Základní funkcí systému obrany státu je správa, řízení, koordinace a zabezpečování činnosti příslušných orgánů, sil a prostředků při zajišťování obrany České republiky, včetně vlastní identifikace a predikce vývoje hrozeb a jejich vyhodnocení. Systém obrany státu je provázán se spojeneckým prostředím. Jeho řízení zabezpečují prezident republiky, Parlament České republiky, vláda se

svými pracovními orgány, ministerstva a ostatní ústřední správní úřady. Ministerstvo obrany zodpovídá za proces plánování obrany státu a koordinuje plnění plánovaných opatření. Za stavu ohrožení státu a válečného stavu se vytvářejí zvláštní struktury k zajištění plnění obrany. Hlavním výkonným prvkem systému obrany státu jsou ozbrojené síly. K výkonným prvkům patří i další instituce státní správy a samosprávy a v zákonem vymezeném rozsahu i právnické a fyzické osoby.

16. *Obranné plánování*: Efektivní a účelná výstavba obranných schopností je zajištěna důsledným stanovením priorit v rámci obranného plánování České republiky a obranného plánování NATO.
17. *Zpravodajství*: Aktuální, nezávislé, vícezdrojové a maximálně objektivní zpravodajské informace jsou nezastupitelným prvkem plánování a rozvoje účinného systému obrany státu. Vytvářejí podmínky pro včasné varování před bezpečnostními hrozbami, prevenci jejich realizace a aktivaci systému obrany státu.
18. *Zdroje*: Předvídatelná a adekvátní výše výdajů ze státního rozpočtu na výstavbu obranných kapacit je klíčovým předpokladem pro efektivní, účelné a hospodárné zajištění obrany státu. Vláda stabilizuje minimálně ve střednědobém horizontu rozpočtové podmínky pro zajišťování obrany České republiky. Česká republika se svými zdroji podílí na budování společných schopností pro spojeneckou kolektivní obranu, a to zejména v případě systémů, jejichž poskytnutí a provozování není ve zdrojových a technických možnostech České republiky (AWACS⁴, AGS⁵, protiraketová obrana aj.).
19. *Obranný průmysl*: Ministerstvo obrany podporuje zachování specificky vojenských a z jiných zdrojů nenahraditelných kapacit průmyslové výroby, výzkumu a vývoje v České republice, a to zejména v rámci státních podniků jím založených. Podpora domácího obranného průmyslu vychází z podstatných bezpečnostních zájmů ČR s cílem zachovat rozvoj klíčových schopností a tradičního know-how českého obranného sektoru a využívat nástrojů mezinárodní spolupráce v oblasti výzkumu a vývoje a akvizic.
20. *Regionální spolupráce*: Česká republika podporuje bilaterální a multilaterální vztahy v oblasti obrany zejména se sousedními zeměmi a v rámci regionální spolupráce, zejména Visegrádské skupiny. Regionální spolupráce musí přinášet jak zlepšení vojenských schopností, tak finanční úspory.
21. *Komplexní přístup*: Česká republika rozvíjí schopnost spolupráce ozbrojených sil, dalších složek státní správy a civilního sektoru v rámci tzv. komplexního přístupu v operacích na podporu mezinárodního míru a bezpečnosti a civilněvojenských misí.

Příloha 2 – Akceschopné ozbrojené síly

⁴ Airborne Warning and Control System, alianční vzdušný systém výstrahy a řízení.

⁵ Alliance Ground Surveillance, systém NATO pro sledování pozemních cílů.

22. Základním úkolem ozbrojených sil je pŕŕpravovat se k obranŕLeské republiky a bránit ji proti vnŕŕŕŕmu napadení.⁶ To zahrnuje ŕinnosti související s obranou:
- území Leské republiky;
 - vzduŕného prostoru Leské republiky;
 - infrastruktury nezbytné pro obranu státu.
23. V souladu s ŕlánkem 5 Severoatlantické smlouvy se ozbrojené síly Leské republiky rovnŕŕ podílejí na pŕŕpravŕke kolektivní obranŕÚzemí spojencŕ NATO, a to prostŕŕdnictvím cviŕlení, alianŕního obranného plánování a ŕlŕasti v zahraniŕních operacích.
24. Ozbrojené síly Leské republiky plní úkoly v rámci integrovaného systému protivzduŕné obrany NATO s vyuŕitím vlastního nadzvukového letectva.
25. Ozbrojené síly Leské republiky jsou schopny plnit úkoly samostatnŕ i ve spolupráci se spojenci vŕetnŕ vyuŕití opatŕení k podpoŕe ozbrojených sil hostitelskou zemí na území spojencŕ a poskytnutí této podpory na vlastním území.
26. V zahraniŕních operacích spolupracují ozbrojené síly Leské republiky s ozbrojenými silami spojencŕ na základŕ mezinárodních smluv a závazkŕ. Mimo území Leské republiky jsou nasazovány v rámci ŕŕŕŕho úsilí mezinárodního spoleŕenství a v souladu s principy mezinárodního práva. Jsou schopny ŕlŕasti v operacích k prosazení, podpoŕe ŕi udržení míru a misí postkonfliktní stabilizace a rekonstrukce. Pŕŕsluŕníci ozbrojených sil Leské republiky mohou dále plnit úkoly v rámci humanitárních misí, záchranných a evakuaŕních akcí a podílet se na dalŕích civilních operacích a pozorovatelských misích mezinárodních organizací.
27. Jednotky ozbrojených sil Leské republiky se pravidelnŕ zapojují do pohotovostních uskupení NATO (*NATO Response Force*, NRF) a EU (*EU Battle Group*, EU BG). Vybrané jednotky jsou dlouhodobŕ pŕŕdruŕeny (afilovány) k mnohonárodním alianŕním sborŕm. Pŕŕsluŕníci Armády Leské republiky pŕŕsobí ve ŕtábech mnohonárodních velitelství.
28. Ozbrojené síly Leské republiky mohou podpoŕt civilní orgány na území státu v rámci integrovaného záchranného systému (IZS), a to zejména pŕŕ zvládání následkŕ rozsáhlých ŕivelních pohrom, pŕŕmyslových nebo ekologických havárií. V závažných pŕŕpadech ohroŕení vnitŕní bezpečnosti státu a jeho oblŕanŕ mŕŕŕe Ministerstvo obrany poskytnout síly a prostŕedky k podpoŕe a posílení Policie Leské republiky (PLR). Pro tyto úkoly jsou síly vylŕeŕovány v nezbytném rozsahu a v závislosti na jejich dostupnosti. V principu mohou být ve prospŕch IZS a PLR vyuŕitelné veŕkeré ozbrojené síly Leské republiky vŕetnŕ aktivní zálohy.
29. *Politicko-vojenské ambice pro výstavbu ozbrojených sil Leské republiky* jsou politickým zadáním pro ozbrojené síly Leské republiky k jejich rozvoji a zajiŕŕŕí zákonných povinností, spojeneckých závazkŕ a pŕŕpadnŕdalŕích úkolŕ. Rozvoj vojenských schopností ozbrojených sil

⁶ Viz ŕ 9 zákona ŕ. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách Leské republiky.

Ľeské republiky respektuje záväzky *Bíle knihy o obraně* z roku 2011 a je určován kvalitativními a kvantitativními kritérii.

30. Kvalitativní kritéria:

- a. *Jeden soubor sil* pro plnění jak vojenských úkolů, tak i pro podporu civilních orgánů v krizových situacích nevojenského charakteru.
- b. *Účelnost sil* s ohledem na úkoly ozbrojených sil Ľeské republiky v rámci systému obrany Ľeské republiky a nejpravděpodobnější způsoby jejich použití při zachování schopnosti pružně reagovat v širokém spektru hrozeb.
- c. *Efektivita sil* s důrazem na dosažení poměru bojových a výkonných prvků (60 %) včetně podpůrných (40 %) v rámci všech složek ozbrojených sil.
- d. *Modularita sil* umožňující vytvářet na bázi organických jednotek úkolová uskupení odpovídající charakteru hrozeb.
- e. *Nasaditelnost sil* a jejich využitelnost pro plnění úkolů ve spojeneckých operacích při souhlasném zvyšování udržitelnosti jednotek v mezinárodních operacích.
- f. *Interoperabilita sil* zajišťující soulad se spojenci a plnění úkolů v aliančním integrovaném informálním prostředí.
- g. *Specializace sil* v oblastech s vysokou předanou hodnotou, jako jsou například ochrana proti zbraním hromadného ničení, jednotky pro speciální operace, vojenské zdravotnictví, mnohonárodní logistika a schopnosti vrtulníkového letectva.

31. Kvantitativní kritéria:

- a. Při ozbrojeném konfliktu takového rozsahu, kdy bude ohrožena svrchovanost a územní celistvost Ľeské republiky, jsou nasazeny všechny síly a prostředky ozbrojených sil Ľeské republiky včetně vyřízení branné povinnosti.
- b. Pro kolektivní obranu podle článku 5 Severoatlantické smlouvy poskytuje Ľeská republika pozemní a vzdušné síly přidělené k tomuto účelu v rámci obranného plánování NATO, jejichž základ tvoří brigádní úkolové uskupení na bázi mechanizované brigády.
- c. Pro mezinárodní operace ke zvládnutí krizí je Ľeská republika v závislosti na charakteru situace schopna soubojit nebo postupně vyvílet:
 - i. praporní úkolové uskupení pozemních sil, nebo ekvivalent vzdušných sil, s rotací po 6 měsících⁷; v rámci tohoto nasazení jsou ozbrojené síly Ľeské republiky schopny poskytnout velitelství pro mnohonárodní úkolové uskupení, a to až po dobu jednoho roku;

⁷ Doba rotace vzdušných sil může být jiná než pět let.

- ii. rotní úkolové uskupení pozemních nebo vzdušných sil s rotací po ěstí mĚcích;
 - iii. uskupení do velikosti odpovĚdající praporu, která jsou urĚena do pohotovosti sil rychlé reakce NATO (*NATO Response Force*) nebo EU (*EU Battle Group*).
- d. Ěeská republika je schopna pĚspĚvat i do dalĚích operací speciálními uskupĚními nebo skupinami odbornĚkĚ, a to napĚklad speciálními jednotkami a expertními tĚmy v oblasti vĚcviku a vojenskĚho poradenstvĚ.⁸

PilĚ3 Ě OblĚanskĚ povinnost k obranĚ stĚtu

32. Obrana stĚtu je oblĚanskou povinností a zĚroveĚ morĚlnĚm zĚvazkem. ZĚkonnĚ povinnost oblĚanĚ brĚnit svou vlast nezanikla ani s profesionalizací ArmĚdy ĚeskĚ republiky. Vláda posiluje vĚdomĚ o osobnĚ odpovĚdnosti oblĚanĚ k obranĚ stĚtu.
33. PĚsprava oblĚanĚ na obranu stĚtu vyĚhaduje vzhledem k prolĚnĚnĚ vnitĚních a vnĚjĚích bezpeĚnostnĚch hrozeb kombinaci vojenskĚch a civilnĚch pĚstupĚ. Na tomto principu jsou vytvĚřena a sjednocovĚna opatĚření a nĚstroje krizovĚho plĚnovĚnĚ.
34. JednĚm z opatĚření pĚechodu z mĚrovĚho na vĚleĚnĚy stav je mobilizace. Ěeská republika se na mobilizaci pĚpravuje pĚdevĚm konceptĚnĚa udrĚuje zĚsoby pouze na nezbytnĚ a minimĚlnĚ úrovni v souladu s principem odloĚenĚ potĚby. Rozsah, obsah a ĚasovĚy plĚn opatĚření k pĚpravĚa provedenĚ mobilizace odpovĚdĚjĚ vĚvoji bezpeĚnostnĚ situace.
35. ÚĚinnĚm nĚstrojem pro napĚnĚnĚ práva oblĚanĚ podĚlet se v dobĚmĚru na zajiĚĚování obrany ĚeskĚ republiky je institut aktivnĚ zĚlohy, kterĚy zĚroveĚ propojuje ozbrojenĚ sily ĚeskĚ republiky s veĚejností. PĚsluĚníci v aktivnĚ zĚloze v pĚspadĚ potĚby slouĚĚ k doplĚřovĚnĚ poĚetnĚch stavĚ vybranĚch vojenskĚch útvarĚ.

D. Realizace

36. ObrannĚ strategie ĚeskĚ republiky je napĚřovĚna prostĚdnictvĚm rozhodnutĚí vlády ĚeskĚ republiky a navazujĚcích provádĚjĚch dokumentĚ v ěesci Ministerstva obrany. Na zĚkladĚtĚto strategie bude aktualizovĚn *PlĚn obrany ĚeskĚ republiky*. Vláda je zpravidla jednou za dva roky informovĚna o realizaci *ObrannĚ strategie ĚeskĚ republiky* prostĚdnictvĚm *ZprĚvy o zajiĚĚování obrany ĚeskĚ republiky*, kterou projednĚvĚjĚ tĚĚ pĚsluĚnĚ parlamentnĚ vĚbory.
37. *ObrannĚ strategie ĚeskĚ republiky* bude aktualizovĚna po deseti letech. V pĚspadĚzĚvĚhĚnĚch zmĚn bezpeĚnostnĚ situace mĚĚe vláda ĚeskĚ republiky rozhodnout o jejĚ aktualizaci dĚřve.
38. Tento dokument nahrazuje *Vojenskou strategii* (2008).

⁸ Síly a prostĚdky nezbytnĚ k napĚnĚnĚ politicko-vojenskĚch ambicĚ popisuje dokument *Struktura a poĚty ozbrojenĚch sil ĚeskĚ republiky v letech 2013 Ě 2015*.

E. Závěr

39. Zajištění obrany suverenity a územní celistvosti České republiky je základní funkcí státu a povinností vlády. Tuto povinnost sdílí s ostatními orgány státní správy a samosprávy. Obrana vlasti je též občanskou povinností.
40. Příprava na obranu státu a výstavba ozbrojených sil České republiky vycházejí z principů popsaných v této strategii. Akceschopné ozbrojené síly České republiky disponující moderními a interoperabilními vojenskými schopnostmi jsou klíčovým předpokladem účinného systému obrany státu. Jejich rozvoj je provázán a koordinován s ostatními složkami bezpečnostního systému České republiky. Vzhledem k charakteru bezpečnostních hrozeb a spojeneckým závazkům obrana České republiky nekončí na hranicích našeho státu; je plánována v aliančním rámci. Vláda vynakládá dostatečné zdroje pro posilování obranyschopnosti naší země Česká republika tak i nadále zůstává suverénním a odpovědným státem a spolehlivým spojencem v dynamickém bezpečnostním prostředí 21. století.